

- рассмотрение зданий как динамической системы с изменяющимися параметрами (преобразование структурных элементов, функциональных зон);
- использование различных ландшафтных поверхностей (земной, водной и др.) для размещения и функционирования архитектурного образования;
- создание самодостаточной инженерной инфраструктуры здания (автоматизированные, мультимедийные технологии; возобновляемые источники энергии);
- гармонизация окружающей среды, устранение объектов и факторов, негативно влияющих на экологическую и эстетическую составляющую зданий;
- использование пространственных инженерных конструкций – создание общей конструктивной системы - опоры (модульная структура и др.);
- поиск новых выразительных архитектурных форм для создания индивидуального художественного образа жилого или общественного здания.

Таким образом, появление футурологических проектов зданий, развивающих идеи мобильности, роста и адаптации к окружающим условиям при создании искусственной архитектурной среды ведет к реализации гармоничных взаимоотношений между постройками, человеком и окружающей средой, основанных на гуманной стратегии использования природной энергии, экологически чистых материалов и сбалансированных систем функционирования здания.

УДК 72.03 (092)

Борис А.

Національний університет «Львівська політехніка»

ТВОРЧИСТЬ АРХИТЕКТОРА РАДОСЛАВА ЖУКА У ВІДЧИЗНЯНІЙ ТА СВІТОВІЙ СУЧАСНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Постановка проблеми. Р. Жук відома постать сучасної архітектури у світі [1]. Він читає лекції в області архітектури у ВНЗах Європи та Північної Америки. Проводить виставки у світі та Україні.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Иовлев В. И. Экология пространства и профессиональное развитие архитектора [Электронный ресурс] - Режим доступа - URL: Архитектон: известия вузов, № 38, 2012
2. Израилев Е.М. Мобильная архитектура вчера, сегодня... послезавтра (и кое-что о капитальном строительстве) //СПб., Стройиздат СПб,1997. - 105 с.
3. Сапрыкина Н.А. Основы динамического формообразования в архитектуре: учебник для вузов. / Н.А. Сапрыкина. – М.: Архитектура-С, 2005. – 312 с.
4. Смирнова О.В. Формирование природоинтегрированных индивидуальных жилых домов повышенной комфортности: дис...канд. арх.: спец. 18.00.02 «Архитектура зданий и сооружений» / Ольга Вячеславовна Смирнова. – Харьков, 2014. – 267 с.
5. Акбаралиев Р.Ш. Принципы построения гибких архитектурных пространств / Р.Ш. Акбаралиев // Архитектура и градостроительство стран Центральной Азии в новом тысячелетии: тр. межд. научно-практич. конф. – Бишкек: КРСУ, 2010 – С.101-107.
6. Киселёва Н.Г. Концепция адаптивных структур в архитектуре жилища. [Электронный ресурс] /Н.Г. Киселева // Архитектон: известия вузов – 2010 – № 2(30) – Режим доступа: http://archvuz.ru/numbers/2010_2/014
7. Панфилов А.В. Внедрение принципов мобильности в статическую архитектуру [Электронный ресурс] / А.В. Панфилов. – Режим доступа: <http://jurnal.org/articles/2008/arhi1.htm>
8. Воронков, К.А. Еще раз о жилище ближайшего будущего / К.А. Воронков, Б.М. Мержанов // Жилищное строительство. 2003. №3.- С. 2-4.
9. Гордина, Е.Ж. Развитие комфортабельного городского жилища / Е.Ж. Гордина // Жилищное строительство.- 2006.- №10.- С. 20-25.

Проте, Р. Жука знають лише у вузькому професійному колі – архітектори, експерти та журі в області архітектури. Творчість канадського архітектора українського походження не до кінця висвітлена.

Його архітектурні твори уособлюють українські традиції, модерність у формотворенні і технологічність у вирішенні конструктивних і експлуатаційних особливостей.

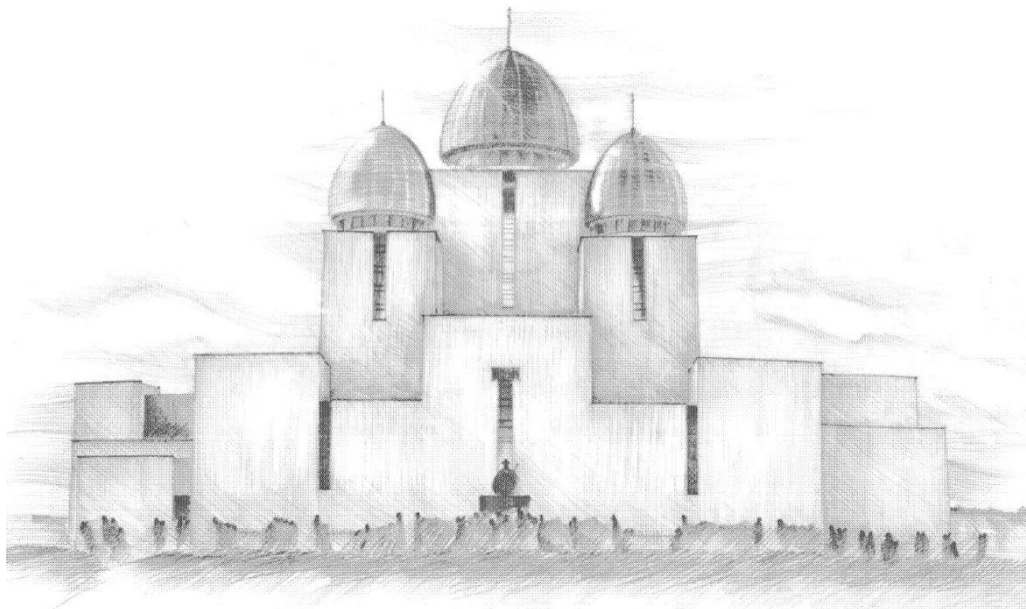
Метою статті є дослідження і розкриття особистості Р. Жука як архітектора і науковця, який відтворює традиційну українську сакральну архітектуру у сучасній інтерпретації.

Виклад основного матеріалу. Радослав Жук народився в Любачеві на Галичині (нині Польща) 13 вересня 1931 року [2]. Через події Другої Світової Війни виїхав з батьками до Австрії. Середню освіту здобув у Грацу, де студював музику. Архітектурну освіту, отримав навчаючись у Мекгіл в Монреалі, де йому присвоєно ступінь бакалавра архітектури. Отримав ряд нагород, включно з бронзовою медаллю Губернатора провінції Квебек та стипендією ім. Данлопа та студійну подорож. На конкурсі дипломних проєктів усіх архітектурних вищих шкіл Канади за свій проєкт української церкви отримав першу нагороду у формі стипендії ім. Підкінгтона на студійну подорож до Англії і Західної Європи. Там він працював над розробкою проєкту посольства

шись до Монреалю, працював у фірмі Ротер-Блянд-Трудо над розробкою проєктів нової ратуші в Оттаві та нового міста Порт Карт'є.

Радослав Жук продовжив своє навчання у найстаршій архітектурній школі США – в Масачусетському Технологічному Інституті у Бостоні – де здобув науковий ступінь магістра архітектури. Згодом викладав архітектуру у Манітобському університеті, та в університеті Мекгіл, де 1979 році його призначено професором, а в 2004 присвоєно йому звання заслуженого професора. В 1992 році Українська Академія Мистецтв у Києві присвоїла йому звання почесного доктора. Він там буває, як гість-викладач та член проєктних комісій в архітектурних школах при університетах Канади, США та ряду країн Європи. У своїх наукових працях він розглядає питання методології архітектурного проєктування, культурних аспектів архітектури і взаємозв'язку архітектури та інших видів мистецтва.

Радослава Жука нагороджено преміями у різних архітектурних конкурсах. Він є автором – у співпраці з рядом архітектурних фірм або у ролі консультанта проєктів українських церков, що збудо-

вані в Північній Америці, та однієї нової церкви у Львові (рис. 1).

вані в Північній Америці, та однієї нової церкви у Львові (рис. 1).

Рис. 1. Храм Різдва Пресвятої Богородиці. Львів. Україна. (автор рисунку Борис Н.)

Більшість цих праць була опублікована у різних міжнародних архітектурних журналах. «Професор Р. Жук виступив проти культурного примітивізму та значення новаторської творчості.

Він наголошує, що архітектурні твори мають створюватися в контексті певної культури й природного середовища» [3].

У своєму каталозі «Місце-люди-час і архітектура» Радослав Жук про Храм Різдва Пресв'ятої Богородиці Української греко-католицької церкви сказав: «Церква розташована на Сихові, адміністративному районі міста Львова, культурній столиці Західної України. Місце забудови є великим відкритим простором, у напрямку головного підходу в район, таким чином даючи будівлі важливість координаційного міського пам'ятника. Її план є простою фіксованою інтерпретацією типового візантійського плану квадратного хреста + притвор + апсида (и). Це видає сучасну, геометрично чітку, ще і культурно доречну, об'ємну конфігурацію, останню близьку до типових ритмічних обрисів, знайдених в історичних міських і народних українських церквах. Таким чином будівля може запропонувати можливий підхід до вирішення діючого конфлікту між літургійними вимогами традиційного східноєвропейського плану і сучасного тривимірного виразу.

Геометрична і структурна простота будівлі (залізобетонного каркасу, з'єднання з кладки і штукатурки) пов'язана також з бажанням дозволити участь некваліфікованих прихожан в процесі будівництва. Пропорції будівлі, які засновані на співзвучних музичних співвідношеннях, можна розглядати як стриману данину пам'яткам Львова епохи Відродження, а також спробу включити архітектурні атрибути, які виходять за межі географічного положення і періоду створення» [4].

Храм Різдва Пресв'ятої Богородиці має цікаву об'ємно-просторову структуру. В ній використано просту геометричну форму – куб, на п'яти з яких розташовано по діагоналі купола. Традиційність такого вирішення можна зустріти досить

часто. «Найпоширеніше тепер розміщення куполів по діагоналі, а також, у п'ятикупольних церквах, - у вигляді хреста. Перший варіант сягає ще архітектурної традиції Київської Русі, і його обрали нині будівничі Хрестовоздвиженської церкви в Княжичах, церкви Різдва Пресв'ятої Богородиці у Львові та інших...»

Як відомо, різна кількість куполів має згідно з християнським ученням, своє значення: один купол символізує Єдиного Бога, два- гармонійне поєднання Божого і людського ества в Ісусі Христі, три – Трійцю, п'ять – Ісуса Христа і чотирьох євангелістів – Матея, Марка, Луку, Йоана, сім – сім Святих Тайн, дев'ять – дев'ять різних ангелів, дванадцять – дванадцять апостолів» [5].

Він був нагороджений Конгресом Українців Канади Медаллю Століття Канади і Шевченківською Медаллю, та спів нагороджений Королівським Архітектурним Інститутом Канади Медаллю Генерал-губернатора. На відкритті виставки архітектурної творчості проф. Радослава Жука, яка відбулася під гаслом архітектора «МІСЦЕ-ЛЮДИ-ЧАС І АРХІТЕКТУРА» 29 вересня 2014 року у Національному університеті «Львівська політехніка», почесні гості та організатори виставки відгукнулись про архітектуру: проф., д.арх. Черкес Б.С. сказав «Дорогий пане Радослав, це була для мене велика честь і приємність організувати виставку, каталог і Ваші прекрасні лекції. Ваша роль у розвитку української культури і архітектури безцінна, бо ви єдині у другій половині 20 століття достойно несли знаменно української сакральної архітектури у світі і для України. І за це я Вам дуже вдячний.», проф., д.арх. Проскураков В.І. «Я мав можливість побувати в Канаді у Вінніпегу і побачити, що архітектура Р. Жука це не тільки образ, не тільки стиль це досконало технічні споруди», голова департаменту містобудування м. Львова Павлів А.П. з вдячністю продовжив «Храм Різдва Пресв'ятої Богородиці у м. Львові – це слово у сучасній українській архітектурі, я вдячний за Вашу сміливість, переконливість і твердість у ньому».

Схожі слова, які пролунали на відкритті виставки можна зустріти і у наукових статтях, які як вже згадувалось лише частково висвітлюють творчість архітектора Р. Жука «В українській церковній архітектурі Радослав Жук виступив як новатор.»[6] – висвітлила науковець Соломія Підгірняк у своїй праці «Культурна традиція і сучасне храмобудування в Україні», де вона описує спорідненість церков «... на досить великій площі розташовано церкву Різдва Пресвятої Богородиці у Львові, таке саме місце займає церква Вознесіння Господнього у м. Вишневому (Київська обл. 1998 року).»[7].

Свою думку про внутрішній простір і гри природного світла в українській греко-католицькій церкві Святого Хреста (Онтаріо, Тенедел, Канада, 1968 року будівництва) кандидат мистецтвознавства Руслан Галишич описав: «Усі елементи верхів храму в інтер'єрі сфокусовано відносно умовного центру в такий спосіб, що в результаті з комбінацій віконних прорізів утворюється динамічна композиція світлових плям. Природне освітлення відіграє дуже важливу роль у художньому вирішенні інтер'єру. Основна порція денного світла потрапляє в інтер'єр з трикутного віконного прорізу найвищої центральної вежі, яка знаходиться над святилищем.» [8].

«Церква, церковця, цирковь, церківця, церковь, церковка – 1. Споруда, в якій відбуваються культові дійства християнства, особливо його православної та греко-католицької гілки. У протестантизмі наявні назви кірха, молитовний дім, у католицизмі – костел. 2. Тіло Христове – спільнота усіх віруючих» [9].

Сам архітектор про свою архітектуру відгукується так: «За своєю суттю, культурна ідентичність не є похідною від знайомих історичних стилістичних елементів, як готичні арки або барокові купола, а від більш абстрактних і основних характеристик, таких як ритми і пропорції компонентів простору, маси і площин будівлі... Тому постає завдання творити архітектуру, яка відповідає певним культурним темпераменту і традиції, але в той же час

виражає дане географічне положення і динамізм сучасного світового духу.»[10].

Висновок. Слідуючи своєму кредо «Місце-люди-час і архітектура» Р. Жук створив чимало унікальних архітектурних сакральних творів у Північній Америці та в Україні у Львові.

Кожний з цих об'єктів лаконічно і гармонійно вписаний у середовище. Використовуючи підказки ландшафту – що стосується МІСЦЯ; розуміючи психологію людини, на яку впливаю масштаб, форма, колір, усвідомлення маси – ЛЮДИ; якщо у своїх перших церквах (Українська греко-католицька церква Св. Михаїла – Тіндаль, Манітоба, Канада, Українська греко-католицька церква Св. Сімейства – Вінніпег, Манітоба, Канада та Українська греко-католицька церква Св. Йосипа – Вінніпег, Манітоба, Канада) архітектор використовує великі площі заклення, що у свою чергу як збільшує вартість будівництва, так і вартість експлуатації скляних площин, то у інших творах цього немає – з'являється інша інтерпретація природного світла – ЧАС; те, що стосується АРХІТЕКТУРИ – професор використовує свої наукові роботи архітектура і музика, пропорції в архітектурі, методології архітектурного проектування, культурних аспектів архітектури і взаємозв'язку архітектури та інших видів мистецтва. В архітектурі Р. Жук використовує матеріали притаманні місцевості – Українська греко-католицька церква Св. Михаїла – Транскона, Ман, Канада – це є цегла, Свято-Троїцька Українська греко-католицька церква – Керхонксон, Нью-Йорк, США – це дерево.

Радослав Жук продовжує працювати з Україною і в Україні, на цей час веде роботи над Національним музеєм мистецтва у Києві. Перші проектні рішення 1993 потім 1994 а також у 2006 році. В цій архітектурі також можна зустріти чимало схожого з традиційною місцевою архітектурою.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Architectural Review. (London) – 1978 (February) - P. 199.

2. Тит Г. Церковна архітектура української діаспори/ Геврик Тит // Пам'ятки України. 1991(серпень).- №4 - С. 36.
3. Енциклопедія сучасної України. у 12 т./ редакційна колегія – співголови Дзюба І.М., Жуковський А.І., Романів О.М. –Київ. 2009 – Т.9: Е-Ж. – 800с. –С.654.
4. Радослав Жук / Місце-люди-час і архітектура: [Каталог виставки]//. – Видавництво Львівська політехніка. –1. 2014–35с. – С. 30.
5. Мокрий В. Церква в житті українців. – Львів; Краків, Париж, 1993. – С.9.
6. Підгірняк С. Культурна традиція і сучасне храмовування в Україні/ Соломія Підгірняк // Пам'ятки України. Історія та культура [Періодичне видання].-2005.- Ч1. - с. 16.
7. Там само - с. 9.
8. Руслан Галишич. Українська церковна архітектура і монументально-декоративне мистецтво зарубіжжя: монографія. – Видавництво «Споллом». – Львів. – 2002. –333 с. – С. 211-212.
9. Тарас Я.М. Українська сакральна дерев'яна архітектура: словник-довідник. – Львів: ІН НАНУ, 2006. 584 с. – С.435.
10. Радослав Жук / Місце-люди-час і архітектура: [Каталог виставки]//. – Видавництво Львівська політехніка. –1. 2014–35с. – С. 3.

УДК 72.01

Крейзер И.И., Сопов Д.В.*Харьковский национальный университет строительства и архитектуры***ПЛАВАЮЩАЯ АРХИТЕКТУРА**

Стремление человечества применять в качестве жилых пространств водные поверхности обусловлена уже достаточно ощутимым дефицитом суши (вода занимает около 71% земной поверхности).

Объем суши над уровнем моря (приблизительно 125 млн. км³) относится к объему воды в мировом океане (1370 млн. км³), как 1:11. Объем же всей континентальной массы земли составляет 600 млн. км³. Если эту массу скрыть и заполнить ею неровности морского дна, то земля покрылась бы сплошной водной оболочкой в 2697 м глубиной [1]. Эти цифры не учитывают площадь, занимаемую реками, болотами, озерами, ледниками.

Небрежное отношение человечества к природным ресурсам привело к тому, что сегодня экологическая ситуация во всем мире крайне нестабильна и даже катастрофична. Земля под угрозой глобального потепления. Это может стать причиной массового таяния ледников и, как следствия, затопления планеты.

Проблема наводнений, которая в некоторых регионах мира становится особенно актуальной уже в настоящее время, заставляет архитекторов находить различные решения по защите жилищ от стихийного бедствия и предотвращения разрушений и жертв.

Все это объясняет растущую озабоченность населения Земли своим будущим и поиском альтернативных путей спасения и существования. Один из них создание своего «Ноева ковчега» - плавающего жилища.

Вследствие вышесказанного в архитектуре активно развивается направление, которое получило название Floating architecture - плавающая архитектура [2-3].

Здесь наметились три подхода:

- использование в качестве жилья судов (яхты, баржи, дебаркадеры и пр.);
- строительство зданий и сооружений на плавающих платформах;
- строительство домов-амфибий, которые могут находиться на суше и при необходимости плавать в воде.

Идея использования судов в качестве жилья была высказана в 1871 г. Жюль Верном в его романе «Плавающий город» [4].

В настоящее время практически повсеместно применяются плавающие дома из судов (рис.1).